

Poučni in zabavni drobiž.

Električna razsvetljava v Ameriki. Po statističnih poročilih bilo je v Ameriki 1882. l 6000 električnih svetilnic, leta 1883 12.000, l 1884. 24 000, l 1885. 48.000, l. 1886. 96.000, l 1887. 115.000, l 1888. 150.000, l. 1889. 210.000 in 1890 pa že 225.000 električnih svetilnic. Iz tega se vidi, kako se širi električna razsvetljava v Ameriki.

Platina je od dne do dne bolj redka kovina in njena cena je vedno višja. Na Uralu na Ruskem se je dosedaj dobivalo platino pomešano z zlatom. V teh rudnikih pa ni dosti platine in da neso dobivali hkratu zlata, bi se delo ne bilo izplačalo. Poslednji čas pa baje zlata v teh rudnikih ni dosti več dobiti, platine je pa tudi malo in so se vsled tega mnogi teh rudnikov opustili. Cena platine je pa poskočila. V lasjedraških rudnikih v Mehiki je lani neki inženier zasledil platino. Koliko jo je, se še ne ve. Če je bode dobiti v večjih množinah, utegne jej cena zopet pasti.

Vrtenje Merkurja in Venere okrog svoje osi. Dolgo se je mislilo, da se Merkur zasučje okrog svoje osi v 24 urah, kakor zemlja, Venera pa v 23 urah. Zvezdoznanec Schiparelli je pa po jako skrbnih preiskavah teh dveh planetov se prepričal, da se zavrtita okrog svoje osi skoro v istem času, kakor obhodita pot okrog solncea. Iz tega sledi, da imata ta dva planeta vedno isto stran obrnjeno proti solncu kakor luna proti zemlji. Na edni strani teh dveh planetov je torej veden dan, na drugi pa nepretrgana noč. Na strani obrnjeni proti solncu je prava tropična vročina, mnogo večja nego je na zemlji v najbolj vročih krajih, na drugi strani pa mora biti silen mraz. Če so na teh dveh planetih organska bitja, biti morajo vsa drugačna, nego so na zemlji.

Vrabci v Ameriki. Leta 1850. so pripeljali prve vrabce v Ameriko, ki so pa vsi poginili. Leto pozneje so jih zopet pripeljali nekaj, ki so pa bili srečnejši. Jeli so se hitro množiti in so sedaj že prava nadloga za razne kraje, 1886 so vrabci v Ameriki se že bili razširili čez ozemlje 1.033.000 angleških štirjaških milj. Slednje leto si prisvoje kako novo pokrajino. Privadili so se dolgotrajajočemu mrazu, bolezni jih čezmerno ne pokončavajo, drugih sovražnikov se pa znajo ogibati. Hrane ne zaničujejo nobene, vender se v Ameriki bolj žive z rastlinsko hrano nego z gosonicami in zatorej napravijo mnogo več škode po poljih in vrtih nego pa koristijo.

Novice.

— **Presvitli cesar** podaril je za popravo župnijske cerkve v Banji Loki 100 gld.

— **Deželni zbor kranjski** otvoril se je včeraj. Ob desetih dopoldne vdeležili so se deželni poslanci slovesne sv. maše v stolni cerkvi. Ob ednajstih se je deželni zbor pričel z nagovorom deželnega predsednika barona Winklerja, kateri se je v laskavih besedah spominjal bivšega deželnega glavarja, gosp. dr. Poklukarja in predstavil novoimenovanega deželnega glavarja, g. Otona Detela z ž-ljo, da bi vsi poslanci složno delovali v korist dežele. Gosp. deželni glavar je potem v daljšem govoru se tudi spominjal bivšega deželnega glavarja dr. Poklukarja in pa umrlega poslanca barona Tauffererja ter s „slava“ in „hoch“ klici otvoril deželni zbor. Nova poslanca gg. Langer in Lenarčič sta storila obljubo, poslancema gg. Mesarju in dr. Schafferju dovoli se dopust na nedoločeni čas zaradi bolezni. Na predlog poslanca Murnika izvolita vverovateljema gg. Stegnar in baron Rechbach, rediteljema pa gg. Kersnik in baron Lichtenberg. Poslanec Murnik je poročal o volitvah poslancev iz kmetijskih občin volilnega okraja Radoljica-Kranj-ka gora, iz vrste velikega posestva in iz mest in trgov

Postojina-Vrhnika-Lož ter nasvetoval naj se volitve gg. Mesarja, Langerja in Lenarčiča potrdi. Nasveti so bili brez ugovora vsprejeti. Odsekom izroči se mnogo prošenj in raznih poročil deželnega odbora. Pri volitvi odsekov izvoljeni so bili: V finančni odsek: dr. vitez Bleiweis, Kersnik, Hribar, Klun, Murnik (načelnik), Šuklje, Višnikar, dr. Vošnjak, vitez Langer, Luckmann in baron Schwegel (namestnik); v upravni in gospodarski odsek: Braune, Kavčič, Kersnik (načelnik), Lenarčič baron Lichtenberg (namestnik), Murnik Pakiž, dr. Papež, Povše, baron Rechbach in dr. Tavčar; v odsek za letno poročilo: Ervin grof Auersperg, Klein, Lavrenčič, Ogorelec, Stegnar, baron Wurzbach in Žitnik. Prihodnja seja bo v torek.

— **Osobne vesti.** Definitivnima veroučiteljema na ljubljanskih mestnih ljudskih šolah imenovana sta č. gg. Ivan Smrekar, ki je bil doslej začasni veroučitelj, in stolni vikarij Mavrilič Šarabon. — Ravnatelj koprške gimnazije g. Jak. Babuder je dobil naslov šolskega svetovalca. — Nadučitelj v Ribnici imenovan je g. Št. Tomšič, nadučitelj v Vipavi.

Častnim občanom imenovala je šentviško-zatiška občina g. M. Grilla, c. kr. okr. glavarja v Litiji, povodom njegovega 30letnega službovanja.

— **Kipar Gangl — umobolen.** Znani genijalni domači umetnik Gangl, ki je napravil prekrasni Vodnikov spomenik in zadnji čas izdeloval veliki kip za pročelje novega deželnega gledališča, zbolel je na umu. Nesrečneža odveli so te dni v blaznico na Studenec.

— **Deželna podpora.** Deželni odbor kranjski podaril je stradalajočim na Radovici 200 gld. podpore.

— **Katoliški shod v Ljubljani.** Sestavil se je začasni pripravljalni odbor, katerega naloga je delati na to, da se letos vrši v Ljubljani prvi slovenski katoliški shod.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** je podaril mestni odbornik g. dr. Vinko Gregorič veliko zbirko deloma tudi jako trdno vezanih knjig „Slov. Matice“, „družbe sv. Mohorja“ in drugih. — ~~Za~~ spomin na nepozabno nam zadnjo veliko skupščino v divnem Kamniku nam je poslal tamošnji g. župan, Josip Močnik, znamenit dar 50 gld., katerega je tedaj družbi obljubil požrtvovalni posestnik g. Josip Rode. — Prav razveselil nas je dar vrlih kmetovalcev iz Velikovške okolice, ki so v veseli družbi zložili za nas 6 gld. 48 kr. — Slavno „hranilno in posojilno društvo“ v Glinjah nam je naklonilo 10 gld., ono v Nabrežini pa 5 gld.; — za dom naudušeni „Zorani“ v Gradci so nam nabrali 2 gld. 40 kr., — trudoljubivi č. g. Fr. Boncelj, župnik v Drazgošah, pa nam je poslal — kakor se trudi za nas slednje leto — tudi letos 1 gld. 50 kr. kot dar dražgoških Mohorjanov. — Veseli simpatij, ki si jih pridobiva dan za dnevom v obilnejši ter trajnejši meri naša družba v prav vseh slojevih slovenskega občinstva, zabeležujemo domorodnimi čutili vsakemu in vsem svojo najpristrčnejšo zahvalo.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Občni zbor kranjskega vojaškega veteranskega kora** vršil se je pretečeno nedeljo v magistratni dvorani v navzočnosti 150 članov. Iz blagajnikovega poročila je posneti, da je bilo l 1891. 1798 gld. 29 kr. dohodkov in 1730 gld. 3 kr. izdatkov, torej končnega preostanka 68 gld. 26 kr. Za podporo bolnim društvenikom se je izdalo 731 gld. 28 kr. za pogrebe 106 gld. za podpore vdovam in sirotam 50 gld. Skupno premoženje veteranskega kora znaša 4288 gld. 88 kr., torej 212 gld. 70 kr. več nego l. 1890. Društvenikov šteje kor koncem 1891. leta 349. Glede vdeležbe pri odkritji Radeckiga spomenika na Dunaji, je zbor sklenil posebno z ozirom na to, da šteje kor mej svojimi člani 32 sobojevnikov, kateri so se borili pod feldmaršalom Radeckim, vdeležiti se te slavnosti korporativno. Zbor se je dalje spominjal 25letnice, ki se je pretečeno leto obhajala v spomin bitke pri Kustoci ter je

konečno volil častnim članom podpolkovnika g. Rudolfa Tormina in zdravnika g. Antona Wessely-ja.

— **V mestno hranilnico ljubljansko** vložilo je meseca februarja 470 strank 164.282 gld. 4 kr. vzdignilo pa 240 strank 122.826 gld. 7 kr.

— **Vabilo** na XCI. odborovo skupščino „Matice Slovenske“ v sredo 9. dne marcija 1892. leta ob 5. uri popoldne v društveni hiši na Kongresnem Trgu št. 7. Dnevni red: 1. Potrjenje zapisnika o XC. odborovi seji. 2. Naznanila predsedništva. 3. Poročilo gospodarskega odseka (poprave, hišnik itd.) 4. Poročilo književnega odseka (društvene in založne knjige itd.) 5. Poročilo tajnikovo. 6. Posameznosti.

Predsednik: Josip Marn.

— **Dolenjsko železnico** pričeli bodo graditi najkasneje meseca maja t. l. ker obe progi morata biti gotovi do 16. januarja 1894. l.

— **Obešeno našli** so pretečeni teden pod streho hiše, v kateri je stanovala, slaboumno 47 letno Marijo Kokalj iz Velike Vasi v Kamniškem okraju. Nesrečnici umrl je pred kratkim soprog in po njem je tako žalovala, da je zblaznela in se obesila.

— **Ponesrečil** se je pretečeni teden v Idriji 16letni Ignac Kolar. Nakladal je gramoz, pa kar se izpodkopen kup gramoz sesuje nanj s tako silo, da ga ubije pri tej priči.

— **Velika nesreča.** G. Kordik, lekarnar v Slovenjem Gradcu, delal je pretečeni teden umetalen ogenj. Ko v to potrebne tvarine meša, naenkrat vsa zmes eksplodira, njemu odtrga obe roki in ga po vsem životu tako težko poškoduje, da je nesrečnež še isti dan umrl.

— **Dijaška kuhinja v Mariboru.** C. kr. namestništvo v Gradcu je pravila tega prepotrebne društva že potrdilo in le želeli in priporočati je, da bi je rodoljubje v blagor revne slovenske mladine tudi izdatno podpirali.

— **Lepa pomoč za istrske kmete.** Vsled slavne zmage istrskih Slovanov pri zadnji državnozborski volitvi jeli so lahonski denarni zavodi kar zaporedoma odpovedavati posojila istrskim kmetom. Ker posojilnice v Kopru, Pulju in Trstu nimajo toliko sredstev, da bi mogle vselej in izdatno priskočiti na pomoč kmetom, ki iščejo posojila, sklenila je banka „Slavija“ na predlog svojega glavnega zastopnika g. Iv. Hribarja dovoliti 200.000 gld. v ta namen, da se razposodijo na zemljišča v Istri. Za slučaj, če bi se več potrebovalo, pripravljena je banka svoto zvišati.

— **Nov slovenski list.** Na Dunaji prične s početkom tega meseca izhajati nov slovenski list pod imenom „Vesna“. List bode, kakor uredništvo v svojem oklicu pravi, vsestranski nezavisen dijaški list, leposlovno-znanstvene vsebine. Urednik listu bode drd. Fran Göstel na Dunaji, tiskal ga bode pa Dragotin Hribar v Celji.

— **Šolstvo.** Leta 1888/9 je bilo v Avstriji 17276 ljudskih in meščanskih šol, in sicer: na Češkem 4897, v Galiciji 3286, na Moravskem 2254, v Nižji Avstriji 1544, na Tirolskem 1708, na Štajerskem 791, v Zgornji Avstriji 502, v Šleziji 478, na Koroškem 354, na Kranjskem 294, na Primorskem 351, v Bukovini 282, v Dalmaciji 276, na Solnograškem 159.

— **Česa se ženske boje.** V Berlinu ustrelila se je nevesta nekega višega sodnijskega uradnika. Stara bila je 30 let in je ta obupni korak storila iz golega vzroka, ker jo je jelo skrbeti, da bo počasi izgubila svojo lepoto.

— **Radeckega spomenik.** Letošnjo pomlad odkril se bode na Dunaju velikanski spomenik v spomin in zahvalo priljubljenemu in slavnemu vojskovodji očetu Radeckemu.

— **Influenca na Štajarskem.** Iz izkaza o zdravstvenem stanju na Štajarskem povzamemo, da jih je izmej 18.633 na influenci obolelih umrlo meseca januarja t. l. 497.

— **Tudi umetnija.** V Parizu predstavlja se mlada Amerikanka, Mis Nelson, kot postna umetnica. Ravno te dni prestala je srečno tridesetdnevni post in je mej tem časom le za štiri kilograme shujšala.

— **Grozen čin.** V Szolnoku prinesel je nekdo pretečeni teden k nekemu ondotnemu peku velik hleb kruha pečt. Pek hleb spče pa položi v stran, ker ga ne pride nobeden v pravem času iskat. Ko drugi dan še le ni nobenega po hlep, ga začnejo ogledavati in kaj zapazijo, hleb se je mej tem časom razpokal in v razpoklinah je bilo opaziti, da je v hleb zapečeno truplo novorojenega deteta.

— **«Loterijski kralj» izumitelj.** Znani Melhijor Farkas, ki je sleparil v Temesvaru pri loteriji, postal zdaj kot ujetnik izumitelj. Izumel je namreč neko brivsko pripravo, s katero je vse svoje tovarše 141 na številu v teku ene ure obril. Neki scegedinski brivec ponudil mu je baje osem tisoč goldinarjev za prepuščenje te iznajdbe.

— **Žolta mrzlica** v Braziliji še neče ponehati. Posebno radi nalezejo jo tja došli Evropejci. Ni čuda torej ako se mornarji upirajo iti v Brazilijo. Pretečeni teden imel je odpluti iz Trsta v Brazilijo loydski parnik „Medea“. Mornarji so se zelo upirali temu in le težko jih je bilo pregovoriti, da so se udali. Te dni priplul je pa iz Brazilije loydski parnik „Polluce“ in sicer brez kapitana Siroviča, in brez devet drugih mornarjev, kateri vsi so mej potjo pomrli vsled žolte mrzlice.

Listnica vredništva.

Gosp. A. V. v C. Železnih lepov (kitov) je cela vrsta. Tu imate recept za jednega najboljših: Zmešati je treba jednake dela žvepla in svinčene beline (Bleiweiss) z $\frac{1}{6}$ boraksa, potem pa to maso napojiti z žvepleno kislino. Med železna kosa, katera hočemo zlepit, denemo potem tenko plast opisane mase in kosa dobro stisnemo.

Gosp. K. K. v L. Vi se pritožujete zaradi velike cene naročenih goslij in prašate nas za svet, je li instrument toliko vreden ali ne. — Cena glasbenega orodja je jako različna in se ravna po raznih slučajnih prednostih dotičnega aparata. Znano je, da prodajajo gosli slavnega izdelovalca goslij, Stradivarius-a, za več tisočakov, kakor ste vi dali za svoje gosli desetakov! Nedavno je bil tak Stradivarius kupljen na očitni dražbi v Londonu za 14.875 goldinarjev! Za leseno škatljo in par strun je to pač velikanska svota — ki Vas bode morebiti s ceno Vaših goslij malo sprijaznila.

Gosp. B. L. v L. Pri tehtnicah skorej ni nobene meje za težo, katero naj vzdignejo. V znani Kruppovi tovarni na Nemškem imajo vago, ki vzdigne na jedenkrat 100.000 kilogramov ali približno 20 naloženih voz. Za Vaše potrebe Vam zadostuje vsak domač izdelovatelj decimalnih tehtnic.

Gospod M. S. v L. Listne uši odpravite, če uzamete 40 g kotranovega mila, 60 g tobačnega izvlečka, 50 g patoke in 2 dl vinskega cveta. Kotranovo milo namaže se na notranji strani kozarca, potem se kozarec z vodo napolni in pusti stati. Raztoplina se potem z drugimi snovmi zmeša in z vodo potanša v 1 l. S to raztopljino se poskropi listje rastlin, na katerih so uši.